

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **Lawyer Partners, a.s.**, so sídlom v Bratislave, Prievozská 37, zastúpeného Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grö sslingova 4, Bratislava proti odporcovi **Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky**, so sídlom Župné námestie 13, Bratislava, **o náhradu majetkovej a nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 8 C 126/2010, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23. augusta 2013, sp. zn. 6 Co 342/2013, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23. augusta 2013, sp. zn. 6Co 342/2013 a uznesenie Okresného súdu Bratislava I v Bratislave zo dňa 19. apríla 2013, č. k. 8 C 126/2010-342 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I uznesením zo dňa 19.4.2012, č. k. 8 C 126/2010-342 zastavil konanie a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Rozhodol tak s odôvodnením, že navrhovateľ si nesplnil povinnosť podľa § 141 O.s.p. zložiť preddavok na trovy konania v sume 1 744 129,60 eur (do 60 dní), uloženú uznesením zo dňa 16.5.2012, č. k. 8 C 126/2010-301, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 25.5. 2012.

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) uznesením zo dňa 23. augusta 2013, sp. zn. 6 Co 342/2013 odvolaním napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil a odporcovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že ak navrhovateľ v určenej lehote nezložil preddavok na trovy konania v sume 1 744 129,60 eur, súd prvého stupňa postupoval správne,

keď konanie vo veci zastavil podľa § 141a ods. 1 O.s.p. a o trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23. augusta 2013 podal dovolanie navrhovateľ, ktorý žiadal, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p. a tiež namietal, že uznesenie odvolacieho súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení veci a je nepreskúmateľné. Tvrdil, že ak nebol zložený preddavok na trovy konania, nie je vždy nevyhnutné konanie zastaviť a právne nie je možné, aby súd pre nezloženie preddavku na trovy konania zastavil konanie vtedy, ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v súdom určenej lehote nezloží a odporca, ktorý nemá povinnosť zložiť preddavok, ho nezložil a ani v prípade, že odporca, ktorý nemá povinnosť zložiť preddavok, ho zložil. Poukázal na to, že súd môže uložiť navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141 ods. 1 O.s.p. len vtedy, ak o takejto povinnosti rozhoduje na návrh odporcu, ktorý má, resp. v prípade pozitívneho rozhodnutia súdu bude mať povinnosť zložiť preddavok na trovy konania a to v rovnakej výške ako navrhovateľ. V prípade, ak návrh na zloženie preddavku na trovy konania podal odporca, ktorý nemá povinnosť, resp. v prípade pozitívneho rozhodnutia súdu nebude mať povinnosť zložiť preddavok na trovy konania v rovnakej výške ako navrhovateľ, pretože jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní, musí súd takýto návrh zamietnuť s poukazom na súladnú interpretáciu ust. § 141a ods. 1 O.s.p. a nie sankcionovať navrhovateľa zastavením konania. Preto uloženie povinnosti navrhovateľovi zložiť preddavok na trovy tam, kde je odporca od takejto povinnosti vecne oslobodený, postráda akýkoľvek zmysel, pretože aj keď navrhovateľ zatiaľ povinnosťou preddavok nezloží, konanie nemožno zastaviť a súd musí vec prejednať v merite. Ďalej dovolateľ namietal, že napadnuté uznesenie je arbitrárne a neobstojí pre nedostatok dôvodov a je v rozpore s článkom 6 Dohovoru, ktorý zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia. Poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 112/2012 v obdobnej veci, kde Ústavný súd SR rozhodol, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivý súdny proces zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd porušené bolo a to uznesením o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas, najskôr skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme je upravená v ustanovení § 239 O.s.p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti uzneseniu, ak odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenských na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. a/, písm. b/ O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Keďže dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno podriadiť pod žiaden dôvod prípustnosti dovolania vyplývajúci z § 239 O.s.p., dovolanie podľa tohto ustanovenia nie je prípustné.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci

podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. ale nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom vo všeobecnosti treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva, za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Podľa ustálenej súdnej praxe sa za odňatie možnosti konať pred súdom považuje aj taký postup, keď súd zastaví konanie, hoci pre také rozhodnutie neboli splnené zákonné podmienky.

Dovolaateľ v predmetnej veci namietal, že súd mu svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom, preto sa dovolací súd osobitne zameril na zistenie, či v konaní došlo k vade vyplývajúcej z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. a dospel k záveru, že k takejto vade v predmetnom konaní došlo.

So zreteľom na to, že konanie v predmetnej veci bolo v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O.s.p. zastavené, základnou otázkou bolo, či v predmetnej veci existovali zákonné dôvody pre takýto postup súdu (zastavenie konania), alebo či súd mal v konaní pokračovať.

V predmetnej veci z obsahu spisu vyplýva, že súd prvého stupňa uznesením zo dňa 16.5.2012, č. k. 8 C 126/2010-301 uložil navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania v sume 1 744 129,60 eur do 60 dní od právoplatnosti uznesenia. Rozhodol tak na návrh odporcu a po zistení, že u navrhovateľa sú splnené aj ďalšie zákonné podmienky na uloženie takejto povinnosti, keď v súdnom konaní uplatnil právo v sume 35 944 471,- eur (t. j. v sume presahujúcej 400 násobok životného minima), nepreukázal ani existenciu takých majetkových pomerov, ktoré by odôvodňovali jeho oslobodenie od súdnych poplatkov (§ 138 ods. 1 O.s.p.). Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 25.5.2012. Navrhovateľ,

ale preddavok na trovy konania nezložil a nezložil ho ani odporca. Následne súd prvého stupňa uznesením z 19.4.2013, č. k. 8 C 126/2010-342 konanie zastavil v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O.s.p.

Podľa § 141a ods. 1 O.s.p. navrhovateľovi, u ktorého nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 O.s.p. v celom rozsahu a ktorý uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, súd na návrh odporcu uloží, aby v lehote nie dlhšej ako 60 dní zložil preddavok na trovy konania. Na zloženie preddavku podľa prvej vety vyzve súd súčasne s uložením povinnosti navrhovateľovi v rovnakej lehote aj odporcu. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví.

Zo znenia vyššie uvedeného zákonného ustanovenia (ktoré bolo do Občianskeho súdneho poriadku zavedené novelou uskutočnenou zákonom č. 388/2011 Z. z. účinnou od 1. januára 2012) vyplýva, že uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania prichádza do úvahy za splnenia nasledovných zákonných podmienok, že:

a/ predmetom konania je právo (nárok) na zaplatenie sumy prevyšujúcej 400 násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, pričom právny titul uplatneného nároku nie je rozhodujúci,

b/ to navrhol odporca,

c/ skutočnosť, že u navrhovateľa nie sú splnené podmienky pre priznanie oslobodenia od súdneho poplatku v zmysle § 138 O.s.p. v celom rozsahu (čiastočné oslobodenie od súdneho poplatku alebo splnenie podmienok pre čiastočné oslobodenie od súdneho poplatku neodôvodňuje neuloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania).

Súd uloží navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, ak sú (vyššie uvedené) podmienky splnené súčasne.

Na zloženie preddavku (v rovnakej lehote a výške) súd vyzve aj odporcu. Ak teda odporca súdu navrhne, aby súd uložil navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy

konania, sám musí počítať s tým, že aj on bude vyzvaný na zloženie takejto preddavku. Výnimku, kedy účastník nie je povinný zložiť preddavok na trovy konania je iba jediný prípad, spočívajúci v tom, že jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu. Týmto osobitným predpisom je zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“), ktorý sa nevzťahuje na usporiadanie majetkových pomerov dlžníka, ktorým je štát, štátna rozpočtová organizácia, štátna príspevková organizácia, štátny fond, obec, vyšší územný celok, rozpočtová organizácia a príspevková organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti obce a vyššieho územného celku alebo iná osoba, za ktorej všetky záväzky zodpovedá alebo ručí štát. Tento zákon sa nevzťahuje ani na usporiadanie majetkových pomerov dlžníka, ktorým je Národná banka Slovenska, Fond ochrany vkladov alebo Garančný fond investícií (§ 2 citovaného zákona). Ak je teda účastníkom konania subjekt uvedený v ustanovení § 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, nemá povinnosť zložiť preddavok na trovy konania; právna úprava tieto subjekty výslovne vylučuje.

Sankciou za nesplnenie povinnosti navrhovateľa zložiť preddavok za situácie, že tento preddavok zložil odporca, ktorý aj má povinnosť ho zložiť, je zastavenie konania v lehote 15 dní od márneho uplynutia lehoty na jeho zloženie. U navrhovateľa, ktorý nezloží preddavok na trovy konania môžu preto nastať najmä situácie, že: 1/ tento preddavok zloží odporca, ktorý má povinnosť ho zložiť, 2/ preddavok nezloží odporca, ktorý ani nemá povinnosť ho zložiť. Sankcia v podobe zastavenia konania sa (v zmysle výslovného znenia zákona) vzťahuje len na prípady, v ktorých navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží, ale ho zloží odporca, ktorý má (súčasne) aj povinnosť ho zložiť.

V predmetnej veci nie je sporné, že navrhovateľ nezložil preddavok na trovy konania a odporca je subjekt, ktorý nemohol byť ani vyzvaný na zloženie preddavku, lebo právna úprava ho z takejto povinnosti vylučuje (keď jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii) a ktorý tento preddavok ani nezložil. V tejto situácii možno vyvodiť záver, že sankcia v podobe zastavenia konania sa na navrhovateľa nevzťahovala pre nedostatok povinnosti zložiť preddavok na trovy konania na strane odporcu a tiež aj preto, lebo odporca ho ani nezložil. Neboli preto splnené podmienky pre zastavenie konania v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O.s.p. a v takom prípade mal súd v konaní riadne pokračovať.

Z dôvodov uvedených vyššie dospel dovolací súd k záveru, že navrhovateľovi v konaní na súdoch nižšieho stupňa bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p., preto zrušil uznesenie odvolacieho súdu, ako aj rovnakou vadou konania postihnuté ním potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 26. augusta 2014

JUDr. Ľubor Š e b o, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Vanda Šimová